

Oponentský posudek na diplomovou práci Pavla Dolečka *Individualismus u F. A. Hayeka*

Mgr. Jan Bíba

Autor si jako své téma vybral jedno z důležitých témat dějin idejí, totiž pokusy o epistemologicky orientovanou revizi liberalismu. Diskuse o epistemologických východiscích liberalismu a jeho možné refundaci souvisely s pohnutými osudy liberálně-demokratických režimů v meziválečném a poválečném období. Tato diskuse je kromě jmen F. A. Hayeka a Karla Poppera, kterým se autor věnuje především, spojena s řadou dalších jmen (I. Berlin, M. Oakeshott atd.) a do značné míry reaguje na diskuse v analytické filozofii (Vídeňský kruh, pozdní Wittgenstein atd.)

Formální stránka práce

Předložená práce má 83 stran. Kromě úvodu a závěru je členěna do čtyř kapitol, které jsou dále členěny v podkapitoly. Práce má dobře zpracovanou bibliografii a autor správně cituje. Za jediný závažnější nedostatek formální stránky lze považovat časté překlepy, které ztěžují porozumění textu. Autor například zmiňuje „specifický typ legrace liberalismu, který v této práci chceme předvést.“ (str. 73)(Je nutné podotknout, že k mému jistému rozčarování, jsem v celé práci nenalezl žádný slibovaný vtip či nějakou tu legraci o liberalismu.)

Obsahová stránka práce

Jak již bylo zmíněno v úvodu, autor se zabývá problematikou refundace liberalismu prostřednictvím revize jeho epistemologických stanovisek. Ohniskem jeho argumentace je spojení mezi metodologickým individualismem a politickými stanovisky, která z něj plynou. Tomuto záměru autor logicky podrobuje svoji argumentaci.

V první kapitole autor vypracovává analytický aparát, se kterým bude dále pracovat. Rozlišuje individuální a kontextuální rovinu argumentace a definuje tři roviny individualismu – ontologickou, metodologickou a politickou. Pro plastičnost své argumentace kontrastuje své hrdiny s dalšími liberálními (nebo proto-liberálními) teoretiky jako Rawls či Hobbes. Následující kapitola je výkladem Hayekova metodologického individualismu na podkladu jeho kritiky Misesovské praxeologie. V této kapitole jsou také vyloženy hlavní epistemologická východiska Hayekovy pozice – nepřevoditelnost sociálních a přírodních věd, zpupnost scientismu a konstruktivistického racionalismus atd. Následující kapitola je pak pojednáním o spojení metodologického a politického individualismu v Hayekově liberalismu. Závěrečnou kapitolou je pak srovnání Hayekovy a Popperovy teorie vědy a poznání, přičemž autor si všímá jak jejich jistých podobností (antimetafyzický přístup, falibilismus, otevřená společnost) tak rozdílů v politických stanoviscích. Je jenom škoda, že autor se zaměřil na Popperovu ranou metodologii vědy a nepřihlížel k Popperově pozdní metafyzice, teoriím objektivního vědění a epistemologii bez poznávajícího subjektu, které by mohly představovat zajímavou revizi vztahu Poppera k Hayekově metodologii.

Závěr

Předloženou práci považuji za velmi kvalitně zpracovaný příspěvek k někdy opomíjeným aspektům liberální teorie a nemohu jinak než navrhnout ohodnotit ji známkou **výborně**.

